

گزارش نشست الکترونیکی کرونا و حکمرانی آموزش عالی، مورخ ۱۳۹۹/۹/۲۴

در این نشست که با مشارکت جمعی از دانشگاهیان کشور به صورت الکترونیکی برگزار گردید، احمدرضا روشن عضو هیأت علمی موسسه پژوهش و برنامه ریزی آموزش عالی به گفتگو در خصوص شرایط کرونایی بعنوان یک مصداق بارز از عدم قطعیت و معرفی الگوی حکمرانی عدم قطعیت در آموزش عالی به منظور مواجهه موثر با شرایط کرونایی پرداخت.

وی با تشریح مفهوم عدم قطعیت، ویژگی بارز و کلیدی آن را در ابهام و غیر قابل پیش بینی بودن برشمرد و اشاره داشت که طبق مطالعات، در شرایط پیچیده و متغیر امروزی، این عدم قطعیت ها رو به افزایش است. در چنین شرایطی، لازم است ضمن برجسته شدن این عدم قطعیت ها در اذهان افراد، نسبت به آمادگی ذهنی و نگرشی به منظور مواجهه مناسب با آن اقدام کرد.

دبیر کل جمعیت توسعه علمی ایران در ادامه ضمن بازنمایی شرایط کرونایی به عنوان مصداقی از عدم قطعیت در آموزش عالی، به معرفی الگوی حکمرانی عدم قطعیت به منظور مواجهه موثر با شرایط کرونایی پرداخت. وی ضمن تعریف حکمرانی به عنوان نحوه تعامل بازیگران و ذی نفعان برای اداره و پیشبرد اهداف یک مجموعه، الگوی حکمرانی عدم قطعیت در آموزش عالی را دارای دو بعد ساختاری و کارکردی دانست.

بعد ساختاری شامل اتخاذ تصمیمات سیاستی و راهبردی در ابعاد مختلف آموزش عالی همچون شیوه های آموزش، مسائل مالی، حمایت و پشتیبانی از دانشگاهیان و... است. به واقع در این بعد می بایست به ترسیم خط مشی ها و سیاست های واقع بینانه و موثر در خصوص ابعاد کلان نظام های دانشگاهی به منظور مواجهه موثر با شرایط کرونایی پرداخته شود. وی، لازمه اثرگذاری چنین ساختاری را نظرداشت به محوریت مرجعیت علمی و مشارکت ذی نفعان دانست و بدین منظور برخورداری ساختار حکمرانی از مولفه های متعامل و مرتبط من جمله؛ اجتماعات معرفتی، کارآفرینان سیاستی، تقویت اعتماد عمومی، بازخوردگیری مستمر از دانشگاهیان، همسنجی و بررسی های تطبیقی را ضروری برشمرد.

وی در تشریح این مولفه ها اشاره کرد که لازم است اجتماعات معرفتی در دانشگاه ها شکل گیرد و با استقلال کامل و حمایت دولت به مطالعه و پژوهش مستمر در باب نحوه مواجهه بهداشتی، اجتماعی، فرهنگی، آموزشی و... با کرونا پرداخته شود و نتایج آن به منظور آگاهی بخشی به شکل مناسبی در معرض استفاده عموم قرار گیرد. همچنین مفاهیم و استدلال های که توسط بازیگران مختلف به اشتراک گذاشته می شود، توسط کارآفرینان سیاستی به زبان سیاست ترجمه شود. از طرفی، ساختار حکمرانی باید بتواند از فرصت کم نظیر حاصل از کرونا

استفاده کرده و با تلاش و اثرگذاری، باور و اعتماد جامعه به نظام آموزش عالی را بعنوان نهاد یاری‌گر حل مسائل کشور بازآفرینی نماید.

وی در تبیین اهمیت و محوریت مولفه باور و اعتماد عمومی در ساختار حکمرانی عدم قطعیت در آموزش عالی به بیان تجربه علت شکست در مواجهه موثر با آنفلونزا پرداخت که در کتاب «آنفلونزای بزرگ» دلیل اصلی آن، فقدان اعتماد و باور مردم به حکومت معرفی شده است. لذا مولفه محوری به منظور موفقیت حکمرانی عدم قطعیت در آموزش عالی را تقویت اعتماد عمومی دانست و تاکید کرد که تحقق این مهم در گرو توجه به شفافیت و اعتماد به سرمایه اجتماعی است. علاوه بر آن، بررسی‌های تطبیقی از منظرهای مختلف سیاستی، کارکردی و ... و همچنین بازخوردگیری‌های مستمر از منظر گزارش دهی و گزارش گیری از ذی‌نفعان را بسیار مهم و اساسی برشمرد و اذعان داشت که مجموعه این عوامل در کنار هم زمینه شکل‌گیری و تداوم سیاست‌های شفاف، مورد اجماع و اثرگذار برای مواجهه موثر نظام آموزش عالی با شرایط کرونایی و بالاخص اثرگذاری و ایفای نقش تسهیل‌گری نظام آموزش عالی برای مواجهه موثر جامعه با شرایط کرونایی را فراهم می‌سازد.

این دانش‌پژوه حوزه آموزش عالی، بعد کارکردی حکمرانی عدم قطعیت در آموزش عالی را شامل اتخاذ تصمیمات برنامه‌ای، تقویت زیرساخت‌های آموزشی، ارزیابی کیفیت، رسیدگی به مشکلات آموزشی دانشجویان، هیأت علمی و.. دانست و به منظور درک واضح از این بعد، این سوال را مطرح کرد که چه عواملی بر کارکرد آموزشی یک دانشگاه در دوران کرونا موثر است؟ در پاسخ، به عواملی همچون؛ دانش دیجیتال منابع انسانی، سخت‌افزارها و تجهیزات دانشگاهیان، زیرساخت‌های اینترنتی، پلتفرم‌های ارتباطی، انگیزه دانشجو و هیأت علمی، شیوه مدیریت و اداره آموزش عالی، نگاه مدیران به مساله کرونا، رویکرد پشتیبانی آموزشی، بودجه و... اشاره داشت و تاکید کرد به منظور ترسیم جهت‌گیری‌ها و برنامه‌های سیاستی و اجرایی موثر لازم است در ساختار حکمرانی کارکردی؛ مسئولان وزارت عتف، نمایندگان روسای دانشگاه‌ها، نمایندگان دانشجو و هیأت علمی، صاحب‌نظران آموزش عالی، کارشناسان فنی، نمایندگان سازمان برنامه و بودجه، و نمایندگان انجمن‌های علمی تخصصی حضور سازنده و موثر داشته باشد.

ایشان به پشتوانه مدل حکمرانی عدم قطعیت در آموزش عالی به نقد عملکرد حکمرانی آموزش عالی ایران در شرایط کرونایی پرداخت و با اذعان به تلاش‌های انجام گرفته، عملکرد آموزش عالی را از منظر منطق و ویژگی‌های مدل حکمرانی عدم قطعیت در مواجهه موثر با شرایط کرونایی ناموفق دانست و به تشریح شواهد این نقد پرداخت. در ادامه به مهم‌ترین جهت‌گیری‌های حکمرانی آموزش عالی در آینده با توجه به درس‌های جهان شمول از کرونا پرداخت و در این زمینه بر جهت‌گیری‌های مهمی همچون، بازتخصیص منابع عمومی به سوی

تحقیق برای کسب آمادگی بیشتر برای مواجهه با عدم قطعیت ها و جلوگیری از غافل گیری، تقویت رویکرد میان رشتگی در برخورد با مسائل و رویدادهای عدم قطعیت و همچنین توجه به اهمیت حمایت های دولت برای مواجهه با مسائل جامعه تاکید کرد. در نهایت مبتنی بر گفتگوهای اعضای پنل بر پیوند و اجماع و دوستی میان ساختار و زیست بوم آموزش عالی به ویژه در زمینه حکمرانی بیرونی و درونی به منظور هم افزایی در مواجهه موثر با مسائل و پدیده های نوظهور تاکید شد.